

Startnotitie Klimaatadaptatie Parkstad Limburg

Deze startnotitie bevat een voorstel/advies omtrent de governance en aanpak voor het klimaat adaptatie traject Parkstad Limburg.

Opsteller	Versie	Datum	Paraaf:
Ing. M. Putmans	4.1	12 mei 2020	

Waarom deze nota?

Het Deltaplan Ruimtelijk Adaptatie stelt als opgave dat Nederland in 2050 “Klimaatproof” dient te zijn. Binnen het samenwerkingsverband Water Parkstad Limburg (SWPL) is in eerste instantie het initiatief genomen om voor de regio Parkstad een strategie en uitvoeringsagenda op te stellen.

Om dit proces aan te jagen heeft SWPL (via penvoerder gemeente Heerlen) een subsidie aangevraagd binnen het programma ruimtelijke adaptatie. Deze subsidie is toegekend. In deze startnotitie gaan we dieper in op de stappen die vanuit de ambitie van het SWPL en de subsidievoorwaarden dienen te worden doorlopen. Daarnaast zoomen we in op kaders, randvoorwaarden en afspraken die nodig zijn om het doel te bereiken.

Door het kernteam (Marcel Janssen, Nancy Ockeloen en Sylvia Göttgens) van de SWPL is een Plan van aanpak geschreven voor de Klimaatadaptatie Parkstad Limburg. Het door het kernteam opgesteld plan van aanpak is geschreven vanuit het perspectief dat de stadsregio Parkstad dit proces zou coördineren alsmede een inhoudelijke rol zou vervullen. Vanuit coherentie van programma's een valide en opportune insteek. Hoewel de stadsregio in eerste instantie, mede ingegeven voor capaciteitsbeperkingen en kerntaakprioritering, terughoudend heeft geantwoord op het verzoek van het SWPL is uit ambtelijke sondering gebleken dat een regierol bij Parkstad Limburg niet onmogelijk is.

Deze nota geeft een inhoudelijk en procesmatig vertrekpunt om afspraken te maken over de uitrol van de regionale aanpak klimaatadaptatie. Deze nota is op verzoek van Frank Geurts (manager gemeente Landgraaf) door mij, Marc Putmans, opgesteld. In deze startnotitie geef ik beknopt mijn visie over hoe het thema klimaatadaptatie binnen Parkstad Limburg opgepakt zou kunnen worden.

Een belangrijk uitgangspunt is het feit dat dit onderwerp niet “onder de vlag” van SWPL wordt opgepakt. Vanuit de inhoud geredeneerd is dit een logische opzet, omdat ruimtelijke adaptatie zoveel meer is dan “de kans op overstromingen” en “de kans op verdroging”. Het proces draait om oorzaak, gevolg en effecten, maar ook om strategie, beleid en maatregelen of de fysieke, maatschappelijke en sociale impact. Derhalve is de lijn om deze opgave onder te brengen als keuze onderwerp bij de stadsregio. Het onderwerp sluit aan bij de bestuurscommissie ruimte en duurzaamheidsoverleg.

Deze opzet stelt dat klimaatadaptatie iets is van ons allemaal. Elke ambtenaar, bestuurder, burger, ondernemer of bezoeker krijgt hiermee te maken. Het thema klimaatadaptatie komt op de agenda vanuit een noodzaak, waarbij we moet doorpakken om de sence of urgency bij onszelf en onze partners te adresseren. Maar ruimtelijke adaptatie biedt zeker ook kansen. Door deze ook te betrekken en te benoemen kan eerder coöperatie en draagvlak worden gevonden.

Deze nota is opgebouwd uit een viertal onderdelen:

1. Governance

We gaan in op de te nemen stappen die noodzakelijk zijn om de governance voor het klimaatadaptatie proces vorm te geven. Er worden concrete aanbevelingen en voorstellen gedaan.

2. Aanpak

Binnen het onderdeel “aanpak” wordt op basis van de aangereikte structuur van het kennisplatform ruimtelijke adaptatie vorm en inhoud gegeven aan het proces. Bij de aanpak passeren de navolgende aspecten de revue:

a. Risico-dialoog en strategie

Het instrument risico-dialoog wordt nader beschreven. Er wordt een richtinggevend voorstel gedaan voor de aanpak van een risicodialoog “Parkstad-Limburg”. De klimaatadaptatiestrategie wordt nader toegelicht. Er wordt een voorstel gedaan voor het proces om te komen tot een regionale klimaatadaptatiestrategie.

b. Uitvoeringsagenda

Vanuit de regionale klimaatadaptatie strategie wordt een doorvertaling gemaakt naar een regionale uitvoeringsagenda en lokale uitvoeringsagenda.

3. Planning en resources

Bij het onderdeel planning en resources wordt een aanbeveling gedaan omtrent een realistisch tijdspad en een geraamde tijdsbesteding.

4. De taken, rollen en inzet van de proces coördinator

Bij dit onderdeel wordt de opdracht van de proces coördinator nader uitgewerkt

1. Governance

Al ruim voordat de delta commissie het deltaplan ruimtelijke adaptatie heeft gepresenteerd en Nederland aan de slag ging met het thema klimaatadaptatie is door deskundigen opgemerkt dat de governance¹ van klimaatadaptatie een complexe aangelegenheid is.

Klimaatadaptatie is geen beleidsveld, is geen project en al zeker niet in te kaderen. Dit maakt dat het van belang is om vroegtijdig afspraken te maken over de processen van governance, de inhoud en de (beleidsmatige) inbedding en structurering. Ook het dilemma van de maakbare maatschappij treedt op. De overheid kan de maatschappij niet maken, maar wellicht dat de maatschappij ondersteund moet worden om een maatschappelijke verandering tot stand te brengen.

Reeds in 2009 is er een essay geschreven door de heren A. van Buuren en G. Teisman met als titel: De governance van klimaatadaptatie; Naar een legitieme balans tussen daadkracht en draagvlak. In dit essay worden de specifieke argumenten nader geduid waarom de governance van klimaat adaptatie zo uitdaging genoemd kan worden.

1. Onzekerheid

Veel aspecten over de klimaatveranderingen zijn onzeker. Hoe het klimaat exact verandert is niet duidelijk, de effecten die ontstaan als gevolg van de veranderingen zijn nog ongewis en de consequenties van deze effecten zijn nog onzekerder.

2. Meervoudigheid

Klimaatverandering trekt zich daarnaast weinig aan van scheidslijnen. Of dit nu gaat over beleidsvelden, fysieke grenzen of maatschappelijke afstand.

3. Controversieel

Het beseft en de urgentie van het veranderende klimaat is inmiddels aanwezig, over de gevolgen en de te nemen maatregelen bestaat nog de nodige controverse.

4. Complexiteit

Klimaatveranderingsprocessen vertonen een het grillige en non-lineaire karakter.

Om als regio in 2050 te voldoen aan de ambities van het deltaplan ruimtelijke adaptatie dienen we nu door te pakken. Zowel strategische, tactisch als operationeel dient te worden gehandeld, door alle partijen en over de gehele looptijd van het proces.

Regionale opgaven kennen doorgaans uitdagende elementen waar het gaat om ambtelijke beleidsvoorbereiding en bestuurlijke besluitvorming. Het feit dat ruimtelijke adaptatie multidisciplinair van aard is, maar ook vraagt om een stevige maatschappelijke inbedding maakt deze opgave nog uitdagender. Doch kan het op een juiste wijze managen van dit proces leiden tot vernieuwende samenwerkingen, netwerken en een concrete verandering.

Op pagina 7 is een governance schema uitgewerkt waarmee de sturing op het proces kan worden vormgegeven. In het proces worden nadrukkelijk de taken, rollen en bevoegdheden vanuit de bestaande gremia conform gemeentewet aangehouden. Vanuit een intrinsieke motivatie dat klimaatadaptatie een multidisciplinair grensoverschrijdend thema is worden bestuurders uitgedaagd tot het sluiten van strategische, tactische en operationele allianties.

---

¹ Governance is een oorspronkelijk Engelstalig begrip dat duidt op de handeling of de wijze van besturen, de gedragscode, het toezicht op organisaties. Het wordt in verband gebracht met beslissingen die verwachtingen bepalen, macht verlenen of prestaties verifiëren. Enz. (bron: Wikipedia)

In de opgestelde structuur is de bestuurscommissie Ruimte van de stadsregio Parkstad neergezet als opdrachtgever. Hiermee wordt de samenhang en integraliteit met de andere taakvelden en disciplines binnen de Parkstadregio in het algemeen en de verantwoordelijkheid van de bestuurscommissie ruimte in het bijzonder geconcretiseerd. De leden van de bestuurscommissie ruimte wijzen 1 persoon aan uit hun midden die de formele rol van bestuurlijk opdrachtgever vervult ten opzichte van de ambtelijk opdrachtgever en ambtelijk opdrachtnemer.

Vanuit de werkbaarheid en legitimiteit van de projectorganisatie wordt geadviseerd om ruim voor de (regionale) risico-dialoog op het niveau van de colleges een intentieovereenkomst voor te leggen waarin de koers en richting van de te doorlopen stappen helder wordt beschreven. Hoewel de bestuurscommissie ruimte een ruim mandaat heeft is er bewust voor gekozen om de rol van de individuele colleges te handhaven in de structuur. De borging in de "eigen" organisaties is vaak de achilleshiel bij abstracte thema's waar nog maar een beperkte sence of urgency voor is ontwikkeld.

Een verdere (bestuurlijke) verankering zou integraal onderdeel uit moeten maken van de klimaat adaptatiestrategie. De gekozen ambities, doelen en targets bepalen mede de te vormen allianties, coalities en (samenwerkings-)verbanden.

Op ambtelijk niveau worden binnen de voorgestelde structuur (zie pagina 7) de navolgende elementen benoemd:

Het Kernteam: De centrale spil in het proces die aan de lat staat voor integraliteit, processturing en -bewaking, kwaliteitsborging, zorgvuldige besluitvorming en verantwoording over het projectbudget. Geadviseerd wordt om het Kernteam te bemensen met een netwerkers, strategische denkers en inhoudelijk deskundigen. Door een mix te maken van mensen (max7 personen) met uiteenlopende achtergronden² afkomstig van de deelnemende gemeenten ontstaat een kritisch klankbord. Deze groep is kritisch naar elkaar en streeft een gezamenlijk doel na. Zij zijn tevens de ambassadeurs in de regio. De proces coördinator is voorzitter van het Kernteam. Daarnaast vervult de proces coördinator de rol van ambtelijk opdrachtnemer.

Het M-team: Een samengesteld team van managers dat de structuur kan faciliteren. Een team dat in staat is de benodigde resources binnen de eigen organisatie te organiseren. De voorzitter van het management team (of een nader door het managementteam aan te wijzen lid) neemt de rol van ambtelijk opdrachtgever voor zijn of haar rekening. Een belangrijk aspect in de rol van het M-team is het signaleren, coördineren en afstemmen van de beschikbare resources afgezet tegen de gestelde ambitie. De voorzitter van het M-team spiegelt de bestuurlijk opdrachtgever en de proces coördinator/ambtelijk opdrachtnemer om de balans in evenwicht te houden.

De A,-B-, C-teams: Per onderdeel en opgave zijn specialisme nodig. Vanuit integraliteit, historische besef en lokale verankering worden er projectteams gevormd

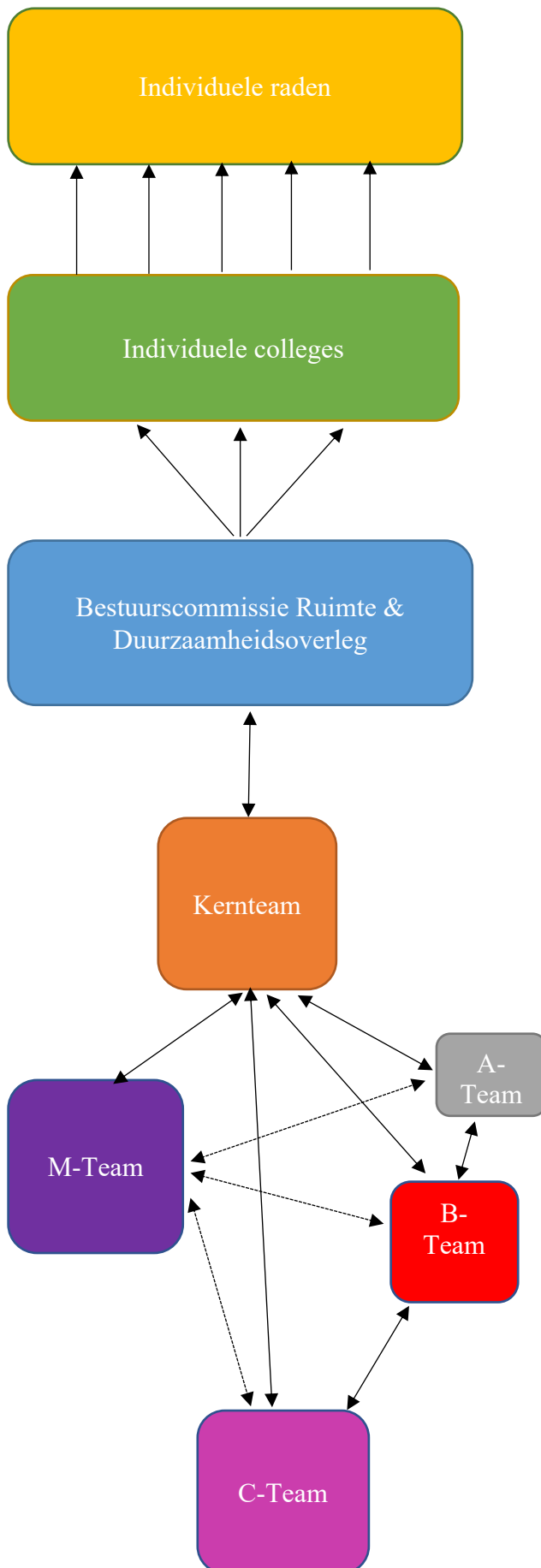
---

² Denk aan: stedenbouwkundige, communicatie adviseur, adviseur water, ecooloog, financieel adviseur, jurist, enz.

die aan de slag gaan met de opgaven. Dit kan een generiek aspect als communicatie zijn maar ook een specifiek thema als de impact van ruimtelijke adaptatie op de omgevingswet. Het aantal teams is in deze fase nog niet nader te duiden, waarmee dus ook nog geen reëel beeld van de capaciteitsvraag naar de organisaties kan worden uitgezet.

Een punt van aandacht is de lokale coördinatie en afstemming. Elke gemeente beschikt over eigen structuren en afstemmingslijnen. Daarom wordt geadviseerd dit vooralsnog niet te regelen. Partners worden gewezen op dit aspect, waarbij het de eigen verantwoordelijkheid is om dit intern adequaat te organiseren of in te bedden in de bestaande structuren.

Schema: processturing en besluitvorming – Governance Ruimtelijke Adaptatie Parkstad

De individuele raden zijn als kader stellende organen verantwoordelijk voor de strategische inbedding van de visie en ambities (omgevingsvisie, begroting, enz.)

De individuele colleges zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de opgave. Elk college wijst uit hun midden 1 coördinerend wethouder. Voor de hand liggend is het zittende lid van de bestuurscommissie ruimte.

De bestuurscommissie Ruimte is formeel bestuurlijk opdrachtgever en wordt gevormd door de coördinerend wethouders klimaatadaptatie. De bestuurders wijzen uit hun midden 1 persoon aan als gemandateerd opdrachtgever. Deze bestuurder vervult de rol van bestuurlijk opdrachtgever.

De procescoördinator is voorzitter van het Kernteam. De proces coördinator vervult tevens de formele rol van ambtelijk opdrachtnemer. Het kernteam bewaakt de proces voortgang, zijn inhoudelijk klankbord en sparringpartner voor de procescoördinator. Daarnaast bewaakt het Kernteam de algehele kwaliteit en besluitvorming.

Het M-team is het managementteam dat verantwoordelijk is voor de ondersteuning en facilitering vanuit de verschillende gemeenten. Zij vervullen geen inhoudelijke rol binnen de projectorganisatie, maar de coördinatie van de resources is een primair proces binnen het traject. Elke gemeente levert een lid voor dit team.

Op basis van behoefte worden door het kernteam specifieke vragen neergelegd voor werkgroepen (Teams) omtrent inhoudelijke thema's als water, omgevingsvisie, RO, groen, communicatie. Het M-Team zorgt voor de ter beschikkingstelling/facilitering vanuit de verschillende deelnemende partners.

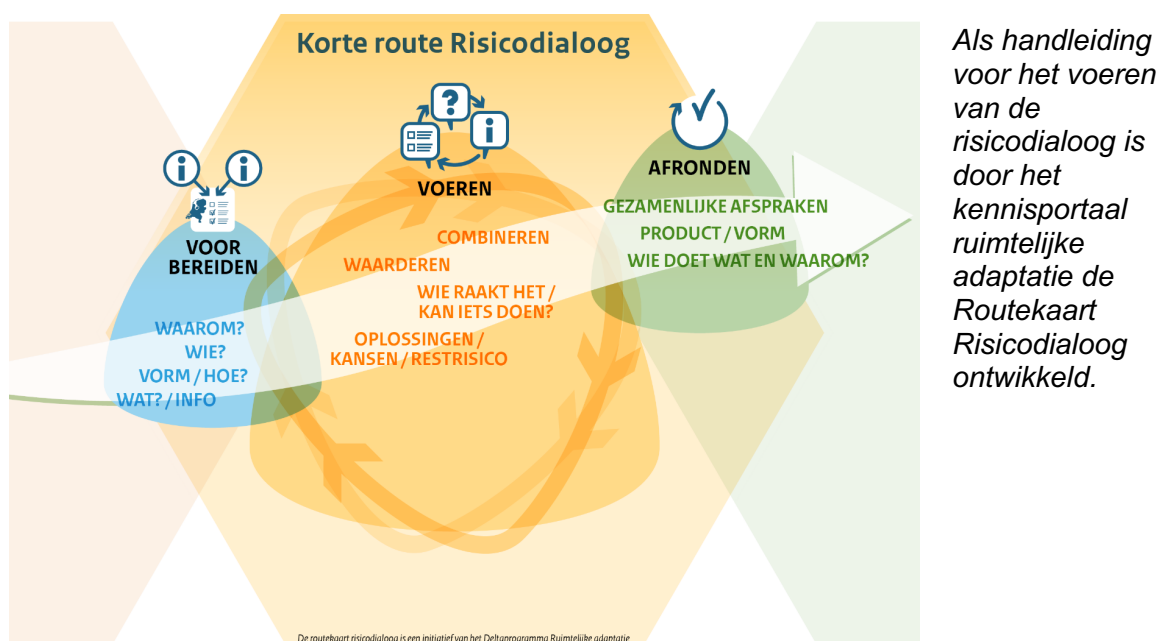
2. Aanpak

A. De risicodialogo en strategie

Het samenwerkingsverband Water Parkstad Limburg heeft de stresstesten afgerond. Hiermee zijn kwetsbaarheden en stressfactoren inzichtelijk geworden. Dit betekent dat kan worden gestart met de (eerste) risicodialogo en het opstellen van de ruimtelijke adaptatiestrategie.

Het doel van de risicodialogo is om samen met partijen te praten over risico's, het beschermingsniveau en de maatregelen. Het begrip risicodialogo wordt echter breed gebruikt, een gesprek tussen een burger en de overheid over een specifiek waterknelpunt als gevolg van het veranderende klimaat wordt al gezien als risicodialogo. Maar een regionale bijeenkomst voor bestuurders over de uitkomsten van de stresstesten, strategieën, maatregelen en partnerships kan ook worden aangemerkt als risicodialogo.

Voor de regio Parkstad wordt geadviseerd om te starten met een risicodialogo in de vorm van een Symposium of conferentie. De werknamen voor deze conferentie zou kunnen zijn Regionale Klimaat Adaptatiedialogo. Door te spreken over een adaptatiedialogo geven we ook de ruimte om kansen te benutten. De bollenschema's uit de NAS-adaptatietool geven ook diverse voorbeelden van kansen.

Op dit moment ontbreekt het aan een gedeelde visie en ambitie bij publieke en private partijen. Private partijen (niet uitputtende opsomming) als grote zorgverleners, woningcorporatie, nutsbedrijven, LLTB, Natuurorganisatie, Brandweer en de GGD kunnen worden beschouwd als belangrijke gesprekspartners. Woningcorporaties bezitten immers ook een groot deel van de ruimte, zowel ten aanzien van de woningvoorraad (en dus bewoners) maar zeker ook ten aanzien

van het totale ruimtebeslag. Wat is de impact voor zorgverleners als we langere periodes van extreme warmte krijgen? Wat betekenen langere periodes van droogte voor onze drinkwatervoorziening?

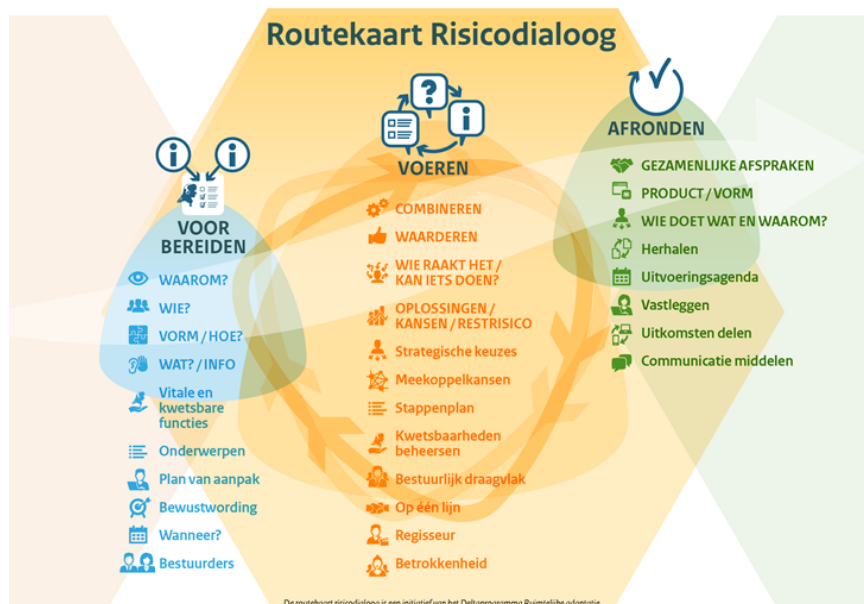
Bij het symposium zouden zowel “decision makers” als “influencers” in positie moeten worden gebracht. Door decision makers (bestuurders) en influencers (beleidsmakers) in deze fase actief te betrekken bij het proces ontstaat de brede basis. Deze basis is noodzakelijk om het thema klimaatadaptatie stevig op de kaart te zetten.

De regiodialoog biedt inzicht in welke kwetsbaarheden acceptabel zijn en welke om actie vragen. Concreet gaat het hier om het verschil tussen risico's die we als regio willen vermijden (grote schade, kans dat er slachtoffers vallen, maatschappelijke ontwrichting) en risico's die “hinderlijk” zijn (tijdelijke hinder, geen slachtoffers, geen schade). Als risico's om actie vragen is de risicodialoog de basis voor een afweging waar deze actie thuishoort; bij de samenleving of de overheid. Ook kan de risico dialoog leiden tot nieuwe inzichten in kwetsbaarheden of oplossingen.

Als regio willen we echter niet alleen focussen op de bedreigingen, uiteindelijk zullen er ook kansen ontstaan voor nieuwe initiatieven en ontwikkelingen. De regio Parkstad heeft al eerder laten zien dat ze goed in staat is om een bedreiging voor regio, die de mijnsluiting wel degelijk is geweest, uiteindelijk om te vormen in een kans. De investeringen die de individuele gemeenten maar ook de regio als geheel hebben gedaan hebben zich vertaald in een mooie groene regio met internationaal erkende toeristische waarde.

Product: een risicodialoog in de vorm van een regionale adaptatiedialoog met maatschappelijke partners

De uitkomsten van deze regionale dialoog moeten de input vormen voor het opstellen van de regionale strategie.

Daarnaast is een regionale dialoog een goede start van een iteratief proces. Het aanpassen aan de veranderingen van het klimaat is een meerjarig proces en zal blijvende aandacht vragen. Een risicodialoog kan plaatsvinden in uiteenlopende gremia, op verschillende niveau met steeds andere

uitkomsten. Door klimaatadaptatie stevig te verankeren in visie en ambities kan worden gewerkt aan een maatschappij en organisaties waarbij de risicodialoog een tweede natuur is.

Op basis van de dialoog wordt duidelijk welke gevolgen van klimaatverandering worden ervaren. In de klimaatadaptatiestrategie volgt de afweging op welke manier met de gevolgen en risico's wordt omgegaan om Parkstad Limburg klimaatrobuust te maken. Hierbij hoort het besef dat niet alle gevolgen van klimaatverandering op te lossen zijn. In de strategie wordt ingegaan op antwoorden op vragen als:

- Welke mate van risico's zijn aanvaardbaar;
- Welke risico's krijgen prioriteit;
- Welke maatregelen kunnen burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties treffen;
- Welke maatregelen kunnen/moeten de overheden treffen;
- Welke inspanningen horen daarbij.

Om borging op strategisch niveau te verkrijgen wordt voorgestelde de klimaatadaptatiestrategie vast te leggen in een convenant of akkoord.

Product: *Een (breed) gedragen akkoord of convenant dat dient als regionale klimaatadaptatie strategie.*

B. De uitvoeringsagenda opstellen

Het opstellen van een uitvoeringsagenda is een logische stap na het opstellen (en bekrachtigen) van de strategie. Om structuur te krijgen en te houden in de uitvoeringsagenda sluiten we aan bij de elementen van de ondersteuningsinstrumenten van het Rijk. Dit resulteert in 4 sporen. Dit kan per spoor leiden tot lokale en regionale maatregelen, initiatieven, processen of plannen.

- Spoor 1: meekoppelkansen benutten
- Spoor 2: stimuleren en faciliteren
- Spoor 3: reguleren en borgen
- Spoor 4: handelen bij calamiteiten

Deze sporen worden verderop nadere toegelicht

Door ten aanzien van de opzet en structuur aan te sluiten bij de aangereikte hulpmiddelen en bouwstenen van het kennisplatform ruimtelijke adaptatie kan er ook goed worden aangesloten op de huidige en naar verwachting toekomstige subsidie en stimuleringsregeling.

De uitvoeringsagenda zal in de toekomst periodiek dienen te worden aangevuld, geactualiseerd en verfijnd. Initiatieven voor beleidsvorming op de korte termijn leiden tot concrete maatregelen op de middellange termijn. Anderzijds zullen zgn. meekoppelkansen op de korte termijn wellicht een trigger zijn voor nieuwe initiatieven in de toekomst (zgn. Best-practises).

Geadviseerd wordt om de focus te leggen op de regionale uitvoeringsagenda. Welke onderdelen kunnen we beter gezamenlijk aanpakken vanuit kennis en kunde, strategische focus, majeure projecten en raakvlakken met andere regionale aspecten. Ook communicatie en fondsenwerving zijn thema's die zich lenen voor een regionale aanpak.

Product: *Een regionale uitvoeringsagenda (kapstokmethode) op basis van de 4 sporen.*

Parallel aan het opstellen van de regionale uitvoeringsagenda wordt geadviseerd de werkgroep Omgevingswet in positie te brengen. Ondanks dat de invoering van de omgevingswet weer is uitgesteld bevinden we ons in een fase die kan helpen met het vroegtijdig en adequaat inpassen van het thema klimaatadaptatie. Het is een gemiste kans om een wet met de impact een importantie van de Omgevingswet als "subonderdeel" op te nemen in de uitvoeringsagenda. Door dit onderwerp vroegtijdig te bet

We stimuleren en faciliteren hierin kennisdelingen.

Product: *Handvaten en tools om klimaatadaptatie lokaal te verankeren in de omgevingsvisie en omgevingsplannen.*

Nadat de regionale speerpunten zijn bepaald kan worden gestart met de lokale uitvoeringsagenda's waarbij elke gemeente ruimte heeft om haar eigen couleur locale maar zeker ook ambities te vertalen. Vooral op het gebied van inbedding in beleid (spoor 3) en het benutten van meekoppelkansen (spoor 1) vormt een lokale, periodiek te actualiseren, uitvoeringsagenda een waardevol instrument om concreet te werken aan de doelstelling. We stimuleren en faciliteren hierin kennisdelingen.

Product: *Modulaire elementen op basis van best-practise van de 4 sporen, deze dienen als bouwstenen voor de lokale uitvoeringsagenda's.*

De 4 sporen

Spoor 1

Meekoppelkansen benutten

Meekoppelkansen gaat uit van het meeliften op reeds geplande maatregelen en de acties. Het is doorgaans niet efficiënt om alleen voor ruimtelijke adaptatie een complete herinrichting van de openbare ruimte te realiseren. Anderzijds bieden reguliere projecten natuurlijk wel kansen als het gaat om ruimtelijke adaptatie. Vaak kan door een marginale aanpassingen of toevoeging, zoals het planten van extra bomen of een aanpassing van het wegprofiel, maken dat een project klimaat adaptief is ingericht.

Meekoppelkansen spelen niet alleen bij infrastructurele werken, ook bij andere grote ruimtelijke opgaven, zoals nieuwbouw, groot onderhoud aan gebouwen, de energietransitie en de transitie naar een circulaire economie. Dit betekent echter ook dat een uitvoeringsagenda klimaatadaptatie een dynamische document kan worden. Er kan regionaal een uitvoeringsagenda worden opgesteld maar juist bij meekoppelkansen hebben we vaak te maken met lokale initiatieven. Of initiatieven van een partner die we ondersteunen of faciliteren.

Spoor 2

Stimuleren en faciliteren

Ruimtelijke adaptatie moet een vanzelfsprekend onderdeel worden in stad, dorp en buitengebied. Vanuit de deltacommissie is één van de ambities dat alle betrokkenen hun kennis, instrumenten en ervaringen zoveel mogelijk met elkaar delen. Doordat niet iedereen het wiel opnieuw hoeft uit te vinden en kunnen we ruimtelijke adaptatie versnellen.

Aansluitend bij spoor 1 is veel winst te behalen (of kosten te besparen) als we in staat zijn om ruimtelijke adaptatie een 2^e natuur te laten zijn. De regio zal het voortouw moeten nemen. Om dit te bereiken zal actief moeten worden gecommuniceerd, gestimuleerd en gefaciliteerd. Vanuit de regionale samenwerking ligt hier vooral een opgave om kennis te delen en bewustwording te krijgen en te behouden.

Spoor 3

Reguleren en borgen

De ambitie is dat heel Nederland in 2050 volgens het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie waterrobuust en klimaatbestendig ingericht is. Om dat te bereiken, moet ruimtelijke adaptatie in het beheer, het onderhoud en de inrichting van de leefomgeving geborgd worden. Dat doen de overheid en private partijen via wetten, visies, plannen en standaarden.

Spoor 4

Handelen bij calamiteiten

De klimaatadaptatiestrategie zet in op het voorkomen of beperken van problemen als gevolg van klimaatverandering. Ondanks alle inspanning- of op basis van weloverwogen besluiten om geen maatregelen te nemen- kunnen zich calamiteiten voordoen. Dit kan variëren van water op straat tot hitte in verzorgingstehuizen.

Geadviseerd wordt om in samenwerking met de veiligheidsregio een handelingsperspectief op te stellen. Hierin wordt ingegaan op de manier waarop kan worden omgegaan met een crisissituatie. Dit kan bijvoorbeeld aan de hand van een impactanalyse van de klimaatstresstesten en de risicoacceptatie uit de risicodialogen en strategie.

3. Planning en resources:

A. Globale planning

2 ^e kwartaal 2020	Inrichten Governance <ol style="list-style-type: none"> 1. Informatiebehoefte bepalen 2. Informatiekanalen organiseren 3. Bestuurlijke besluitvormingsstructuur organiseren 4. Aanscherpen bestuurlijke doelstelling
2 ^e en 3 ^e kwartaal	Vorbereiden regionale risicodialoog op basis van stresstesten
November 2020	Regionale risicodialogen in de vorm van bijvoorbeeld een symposium en werkcongressen. Doelgroepen: <ol style="list-style-type: none"> 1. Bestuurders (gemeentelijk, waterschap en maatschappelijke partners zoals bijvoorbeeld woningstichtingen en grote zorgverleners) 2. Professionals (gemeentelijk, waterschap en maatschappelijke partners als woningstichtingen en grote zorgverleners)
1 ^e en 2 ^e kwartaal 2021	Opstellen regionale uitvoeringsagenda en bekrachtiging door stuurgroep en ter kennisname naar colleges.
2 ^e en 3 ^e kwartaal 2021	Uitwerking lokale uitvoeringsagenda
4 ^e kwartaal 2021	bestuurlijke besluitvorming over de regionale en lokale uitvoeringsagenda's.

B. Resources

Personele inzet:

Hoewel het op voorhand soms lastig is om de personele behoefte te bepalen is in onderstaande overzicht gepoogd om voor 2020 een realistisch beeld te schetsen van de behoefte. In de loop van 2020 zal door het kernteam een meer gedetailleerde capaciteitsraming worden voorgelegd aan het M-team. Het M-team kan dit gebruiken bij het opstellen van de intern team-, afdelings- en concernplannen voor 2021.

De geprognostiseerde behoefte houdt er rekening mee dat in 2020 een aantal teams zeker nog een inspanning dienen te leveren, namelijk: Kernteam, M(anagement)-team, C(ommunicatie)-team, R(o)-team en W(ater)-team.

Team	Gemiddelde inzet per teamlid per week	Omschrijving
Kernteam	2 tot 4 uur	Participatie in het kernteam en ambassadeursrol in organisatie
M(anagement)-team	1 tot 2 uur	Participatie in het M-(team) en uitrol naar 2021 ten aanzien van de resources
C(ommunicatie)-team	2 tot 3 uur	Opzetten communicatiestrategie, coëure locale en voorbereiden risicodialogen.
R(o)-team	2 tot 3 uur	Vroegtijdige participatie in verband met de omgevingswet
W(ater)-team	1 tot 2 uur	Historische overdracht en relatie/kennisoverdracht stresstesten.

Tabel: prognose inzet 2020

De verwachting is dat deze inzet voor 2021, voor wat betreft deze teams, niet minder zal zijn. Deze inzet zal ook in 2021 worden gevraagd. Daarnaast is de verwachting dat door de verdieping en uitwerking van bijvoorbeeld de uitvoeringsagenda nog meer werkgroepen zullen moeten worden opgetuigd. Denk bijvoorbeeld aan groen, financiën enz.

Men dient zich er nu al bewust van te zijn dat ook na 2021 een capaciteitsclaim zal plaatsvinden. We bevinden ons nu aan de voorkant van een proces. In de toekomst zullen nog legio risicodialogen worden gevoerd op alle niveaus en over uiteenlopende onderwerpen die ons klimaat raken.

Budget:

Het totale budget is € 300.000,-.

Tot op heden is circa € 30.000,- besteed aan de klimaatatlas. De kosten voor de inzet van de proces-coördinator worden voor de duur van anderhalf jaar geraamd op € 115.000,-. Hiermee resteert een budget van ruim € 150.000,-.

Dit bedrag moet ruim voldoende zijn om de nog te verwachten taken en opgaven te financieren. De nog te maken kosten We verwachten nog kosten te maken voor ondersteuning op het gebied van: communicatie, event-organisatie en administratieve ondersteuning. Daarnaast valt te denken aan promotie- en representatiekosten.

4. De taken, rollen en inzet van de proces coördinator:

A. Opdracht, rolbeschrijving en functie eisen

De opdracht van de proces coördinator bestaat uit twee onderdelen.

- a. Procesbegeleiding bij het uitvoeren van risicodialogen en het opstellen van de regionale strategie;
- b. Procesbegeleiding voor het opstellen van een regionale uitvoeringsagenda.

De werkzaamheden omvatten:

- Voorzitten van het kernteam;
- Eerste aanspreekpunt voor alle deelnemende partijen;
- Het begeleiden van het kernteam op de aspecten tijd, kwaliteit, risico's, communicatie en budget;
- Het organiseren, faciliteren en stimuleren van (werk-)sessies van de verschillende "specialisten" teams;
- Het sturen op de samenhang van de verschillende activiteiten en projecten;
- Het onderhouden van contacten met belanghebbenden binnen en buiten het netwerk;
- Het opstellen van voortgangs- en besluitvormingsnotities voor de bestuurscommissie ruimte. Onafhankelijk adviseur voor de bestuurscommissie ruimte.

Functie eisen

- Vaardigheid in het acteren in een politieke en bestuurlijke omgeving;
- Vaardigheid in constructief en open communiceren;
- Vaardigheid in het motiveren en lerend vermogen aanspreken van anderen;
- Ervaring met het creëren van draagvlak voor, realiseren en borgen van veranderingen;
- Vaardigheid in het acteren en regisseren in netwerkorganisaties waarbij sprake is van meerdere opdrachtgevers die soms vanuit verschillende belangen opereren;
- Een afgeronde opleiding op minimaal HBO-niveau;
- Minimaal 3 jaar aantoonbare werkervaring als procesmanager binnen de (semi)overheid.

B. Tijdsbesteding

De ureninzet wordt geraamd op 16 tot 20 uur per week. Op basis van 18 uur per week van 1 mei 2020 tot 31 december 2021 betreft dit een investering van circa 115 k excl. BTW inclusief reiskosten, gebruik van laptop, telefoon en kantoorkosten. (uurtarief € 90,- facturatie via Heerlen of Parkstad)

We gaan er vanuit dat de werkzaamheden deels op locatie bij een van de partners worden uitgevoerd en deels in ons eigen kantoor.